

Társadalmi innováció és felelősségvállalás
Észak-Magyarországon

Miskolc, 2017.

A kiadvány elkészítését és megjelenését a
Nemzeti Tehetség Program keretében a
*„Fiatalok szerepvállalása a térségi és társadalmi hátrányok
leküzdésében, T-MODELL JUNIOR”* című
NTP-FTH-16-0035 számú projekt támogatta.

Szerkesztő:
Dr. Lipták Katalin

Olvasószerkesztők:
Kegyesné Dr. Szekeres Erika,
Sebestyénné Dr. Szép Tekla

Szerzők:
A Miskolci Egyetem oktatói és hallgatói

Bacsik Szilárd József, Bartók Boglárka, Burka Nikoletta Zsuzsanna,
Czipczer Tamara, Czövek Erszébet Gabriella, Dienes Viktor, Fekete Alexandra,
Prof. Dr. G. Fekete Éva, Gál Enikő Lili, Galajda Gáborné, Dr. Hajdú Noémi,
Kopányi Réka, Krokos Anita, Lásbas Ildikó, Dr. Lipták Katalin,
Maradiés Zoltán, Nagy Erika, Orosz Gabriella Andrea, Prion Sándor,
Sasvári Péter László, Swiderski Anna, Szklenka Patrik Gergő,
Dr. Varga Beatrix, Varga Krisztina

(A szerzők részletes adatai a kötet végén olvashatók.)

Felelős kiadó:
Miskolci Egyetem, Gazdaságtudományi Kar

Nyomdai munkák:
Nyomdabox Kft.

ISBN 978-963-358-134-6 (nyomtatott változat)
ISBN 978-963-358-135-3 (online változat)

ELŐSZÓ

Az utóbbi években az elmaradott térségek felzáróztatására újszerű megoldások születtek, amelyek társadalmi innovációként is értelmezhetőek. Emellett egyre több társadalmi vállalkozást is bejegyeznek, amelyek a szolidaris és a szociális gazdaság építőkövei. A tanulmánykötet célja, hogy olyan hallgatói és hallgatói-oktatói munkákat közöljön, amelyek egy-egy fontos és releváns területét vizsgálják az észak-magyarországi régió felzáróztatására tett kísérleteknek akár egy-egy sikeres társadalmi vállalkozás, akár a helyi termékek példáján keresztül, akár a társadalomban rejlő lehetőségek feltárásán keresztül.

A Nemzeti Tehetség Program keretében a „*Fiatalok szerepvállalása a térségi és társadalmi hátrányok leküzdésében, T-MODELL JUNIOR*” című NTP-FTH-16-0035 számú projekt jóvoltából a Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Karának és a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának néhány hallgatója végzett kutatásokat, melyek eredményét tanulmányok formájában jelen kötet közli. A tanulmánykötetet két fő fejezetre osztottuk, a Gazdaságtudományi Kar hallgatóinak munkáit a Ténykép rovatba, a Bölcsészettudományi Kar hallgatóinak tanulmányait a Műhely rovatba soroltuk. Ez bizonyos feladatmegosztást is jelentett a projektünkben: a tények felvázolása, az adatok feltérképezése és a megoldások keresése, a jó gyakorlatok bemutatása egy-egy esettanulmányon keresztül.

A tanulmánykötet olyan érdekes és izgalmas témákat tartalmaz, mint a társadalmi innováció szerepe az önkormányzatok működésében, egy sikeres társadalmi vállalkozás történetének és gazdasági eredményeinek bemutatása, a vállalati társadalmi felelősségvállalás témaköre, a diplomás nők munkaerő-piaci helyzetének elemzése és a tökmagolaj, mint helyi termék gazdaságfejlesztő hatása. Ezen kívül olvashatunk még a Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből történő elvándorlás okairól, a Miskolcra történő bevándorlásról, a megélhetési stratégiákról egy hátrányos helyzetű településen, az anyanyelvoktatás nehézségeiről és a közoktatás problémáiról régiókban, valamint az identitás megőrzésének lehetőségeiről egy nemzetiségi gyökerű településen. A tanulmányok nem egyenszilárdságúak, hiszen a szerzők között szerepelnek olyanok, akik több éve folytatják kutatásaikat egy adott területen és vannak olyanok, akik még a kutatásaik kezdetén tartanak.

A hallgatói tanulmányok kettős célt szolgálnak, egyrészt bemutatni a Tisztelt Olvasó számára a projekt keretében zajlott kutatások eredményeit, másrészt fokozni a helyi szereplők aktivitását, hiszen sikeres helyi fejlesztésről, társadalmi innovációról nem beszélhetünk a helyi szereplők bevonása nélkül. A projekt legfőbb haszna, hogy a kutatások, a tanulmányok megszületése máris hidat épített az egyetemi hallgatók és a helyi társadalom szereplői között. Ez a kialakult kapcsolat további sikeres együttműködések alapjait jelentheti.

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani Dr. Gadócziné Prof. Dr. Fekete Éva Professzor Asszonynak, akinek álhathatos munkája nagyban hozzájárult a kutatás szakmai megvalósításához és a kötet létrejöttéhez. Sajnos e könyv megjelenését már nem érthette meg, a benne olvasható tanulmányokat ezúton ajánljuk gyászoló családjának, barátainak és pályatársainak.

Miskolc, 2017. május

Dr. Lipták Katalin

TARTALOMJEGYZÉK

TÉNYKÉP

<i>Varga Krisztina</i>	7
Társadalmi innováció az önkormányzatok működésében	
<i>Czipczer Tamara – Lipták Katalin – Varga Beatrix</i>	16
Diplomás pályakezdő nők esélyegyenlősége a munkaerőpiacon – különös tekintettel a Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Karán 2000-ben és 2011-ben végzettekre	
<i>Hajdú Noémi – Kopányi Réka</i>	24
Vállalati társadalmi felelősségvállalás fejlődése az érintettek szemszögéből	
<i>Krokos Anita – Lábas Ildikó</i>	34
Sikeres társadalmi vállalkozások nyomában – A Miproduct Kft. hátterének, működésének és eredményének elemzése	
<i>Burka Nikolett Zsuzsanna – <u>G. Fekete Éva</u>†</i>	43
A hidegen sajtolt tökmagolaj, mint helyi termék szerepe a helyi fejlődési folyamatokban	

MŰHELY

<i>Bartók Boglárka – Orosz Gabriella Andrea</i>	55
Nehézségek a magyar nyelv oktatásában - A szövegértés fejlesztésének lehetőségei az <i>Együthaladó</i> irodalmi és nyelvtani segédanyagainak tükrében	
<i>Dienes Viktor</i>	70
Értelmiség-kép és önkép: Társadalmi felelősségvállalás ma Magyarországon	
<i>Fekete Alexandra</i>	79
Identitáskeresés és -örzés a sváb falvakban	
<i>Swiderski Anna</i>	86
Megélhetési stratégiák vizsgálata egy deprivált kistélepülésen: Viss esete	
<i>Szklenka Patrik Gergő</i>	94
Mobilapplikációk magaryelvntan-órai, nyelvfejlesztési célú felhasználási igényei a közoktatásban, azon belül is a nyelvileg hátrányos helyzetűek körében	
<i>Czövek Erzsébet Gabriella</i>	103
Bevándorlás a Miskolcon élő bevándorlók tükrében	
<i>Galajda Gáborné</i>	107
Abaúji fiatalok pénzügyi attitűdjei a zsebpénzgazdálkodásuk gyakorlatában	
<i>Nagy Erika</i>	115
A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei fiatalok diplomaszerezési esélyei	
<i>Prion Sándor</i>	124
Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből történő elvándorlás okainak vizsgálata	
<i>Bacsik Szilárd József – Maradics Zoltán – Gál Enikő Lili – Sasvári Péter László</i>	129
Miskolc és agglomerációja digitális közösségfejlesztő programjának empirikus vizsgálata	

SUMMARIES	135
------------------	-----

SZERZŐINK	141
------------------	-----

Bacsik Szilárd József – Maradics Zoltán – Gál Enikő Lili – Sasvári Péter László

Miskolc és agglomerációja digitális közösségfejlesztő programjának empirikus vizsgálata

Napjainkban egyre elterjedtebb az internet használata. Folyamatosan bővülő funkciókkal egészítik ki az informatikai eszközöket, hogy egyszerűbbé tegyék a mindennapi tevékenységeket, például a kommunikációt, tanulást, az információkeresést. A miskolci lakosok között 2013-ban a „Miskolc és agglomerációja digitális közösség” című program keretén belül 17.000 db laptop került kiosztásra. Cikkünkben ismertetjük, hogy milyen digitális kompetenciákkal kapcsolatos összefüggéseket fedeztünk fel a programban résztvevők véleménye és a kérdőívet kitöltők vélekedése között.

Kulcsszavak: digitális kompetencia, digitális írástudás felmérése, közösségfejlesztő program

Bevezetés

A fejlett társadalmakban, a digitális technológiák használata, életünknek része, ezért alapvető gazdasági és társadalmi elvárás, hogy az iskola készítse fel a tanulókat a digitális technológiák és eszközök készségszintű használatára. Nemzetközi összehasonlításban a legnagyobb lemaradás éppen a digitális készségek terén mutatkozik Magyarországon, ami egyszerre jelenti a digitálisan írástudatlanok magas arányát, a különböző digitális szolgáltatások alacsony szintű igénybevitelét és a lakosság digitális kompetenciáinak általános alacsony szintjét. (Nyikes & Kerti 2016)

A digitális készségek fejlesztése ezért mind az oktatási rendszeren belül, mind a felnőttek körében alapvető versenyképességi kérdés; emellett jelentős esélyegyenlőségi és életminőségbeli tartalékokat rejt. (Abonyi-Tóth és Turcsányi-Szabó 2015)

A fiatalok, városban élők és a magasan iskolázottak használják leginkább az internetet, viszont az idősebb korosztályban is folyamatosan növekszik az igény és a hajlandóság az internethasználatra. Az alacsonyabb iskolai végzettségűek, munkanélküliek és az idősek körében alacsony a digitális kompetencia szintje, ami jelentősen rontja esélyeiket.

A digitális oktatás, jóval többet jelent a hagyományos oktatás digitális eszközökkel való támogatásánál: új szemléletmódot, új pedagógiai módszertanokat, új tanulási módszereket, a digitális kor kihívásaira nyitott oktatási környezet létrejöttét igényli. A digitális kompetenciák fejlesztését már a köznevelésben el kell kezdeni, és a technika gyors fejlődése miatt, gyakorlatilag soha nem szabad abbahagyni, így az egész életen át tartó tanulás fogalma, a digitális ismeretek esetében jelenik meg leghatékonyabban. (Magyarország Digitális Oktatási Stratégiája 2016)

Fontos megfigyelni, hogy a társadalmunk többi tagjai milyen digitális kompetenciákkal rendelkeznek. Cikkünk megírásához, kutatásunk alapjának tekintettünk egy pályázatot, mellyel leszűkítettük az informatikai eszközök megfogalmazását a laptopokra, és a vizsgált területet Miskolc városára és megyénk térségére.

2013. január 25-én jelent meg a 1025/2013. (I. 25.) Kormányhatározat (a továbbiakban: Kormányhatározat), amely intézkedik a „Miskolc és agglomerációja digitális közösség” című programról (továbbiakban: Program), melynek keretében, Miskolc és agglomerációja lakosai számára 17.000 db informatikai eszköz (laptop) került kiosztásra, valamint kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések valósultak meg a városban. (vö. Pályázati felhívás, 2013)

A Digitális Programban résztvevők, a NIIF Intézet részére a jelentkezési dokumentumokban megadták e-mail címüket, ezért a kérdőíves adatfelvétel, e-mailes kiküldése és digitális feldolgozása volt kézenfekvő számunkra.

Hipotézisek, elméleti modellek

Az elektronikus kérdőívekre adott válaszok elemzésével kerestük a választ arra, hogy iskolai végzettségre, munkahelyen betöltött pozícióra vonatkozóan milyen jellemző vonások mutathatóak ki a digitális írástudás tekintetében. Feltevéseink:

1. összefügg az iskolai végzettség a felhasználói szokásokkal,
2. magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők magasabb arányban használnak korszerű oktatási eszközöket,
3. a pályázat kedvezményezettjei közül, a magasabb beosztásban dolgozó kedvezményezettek digitális írástudása magasabb és jobban nőtt, mint az alacsonyabb beosztásban dolgozóké.

A társadalmi folyamatok és a technológiai változások kölcsönhatásban vannak. Ezeket különböző tudományos modellekkel lehet leírni. Mi a kutatásunk szempontjából a TAM valamint a SCOT modelleket választottuk először. A SCOT modell: műszaki innovációk részeként tekint az emberi közösségre, gyenge konstruktivizmus modell, mivel a technológia megjelenése, nem vonja maga után a technológia elterjedését. A releváns társadalmi csoport értelmezi a technológiát, és dönt, hogy mennyire lesz elterjedt az adott technológia a felhasználói körében. Ebben a modellben az a fontos, mennyire fogadja el a társadalom az adott technológiát. Az elfogadás több tényező függvénye. A technológia elfogadását vizsgáló alapmodell, a TAM modell, melyre több modellre épül. A TAM modell szerint a technológia elfogadásának egyik oka, hogy könnyű a használata, a másik, a hasznosság szintjének a mértéke. A technológia könnyű a használata és az észlelt hasznosság a használhatóság irányába mozdítja el a felhasználó viselkedését. Ha a szándék megvan a felhasználóban a használatra, akkor növekszik a tényleges rendszerhasználat. Ez az alapfolyamata bármilyen technológia elfogadásának. (Benbasat 2008)

A TAM modell vizsgálati szempontjai, és a 1025/2013. (I. 25.) Kormányhatározat megfogalmazott irányelvei alapján kellett kialakítani a visszamérésnél felteendő kérdéseket.

A kérdőív megszerkesztése összetett feladat volt, együttesen kellett figyelembe venni az alapsokaságon belül ismert megoszlásokat, a minta optimális méretét és ennek költségvonzatait. A kérdések szerkesztése során, csak olyasmit kérdeztünk, amilyen információra valóban szükség volt az elemzések elkészítéséhez. A vizsgálatban a korábbi és a jelenlegi állapotra is kíváncsiak voltunk, az ezekre vonatkozó kérdéseket azonos struktúrában szerkesztettük, hogy az elemzés során egyértelműen össze lehessen hasonlítani, és válaszadáskor egyértelmű legyen a különbség a korábbi és a jelenlegi szokások között. A kérdések sorrendjének összeállításakor törekedtünk a logikai sorrend megtartására, pszichológiai szempontból vigyáztunk arra, hogy a kényes, személyesebb kérdések a kérdőív végére kerüljenek. Az eldöntendő kérdéseknél a kérdőív kialakításánál a Likert skála került felhasználásra 1-től 5-ig értékeléssel, valamint zárt kérdések kerültek megszerkesztésre.

Alkalmazott kérdéstípusok:

- ellenőrző kérdés,
- feltételes kérdés,
- ismereti, tudáskérdés,
- memóriakérdés,
- sorba rendezési kérdés,
- számszerű adata, tényre vonatkozó kérdés.

A vizsgálat idődimenzióját tekintve keresztmetszeti vizsgálat, mely szerint egy adott időben keresztmetszetet vettünk egy jelenségről, és ezt alaposan elemezzük. Fontos megjegyezni azt, hogy olyan ok-okozati folyamatok megértésére törekszünk, amelyek korunkban zajlanak, ám csak egyetlen időpillanatban végzett megfigyelésekre alapozzuk az adatainkat, következtetéseinket ebben az esetben. További következtetés levonása végett, az esetleges,

további változások feltárása érdekében, a kérdőíves kutatást és elemzést érdemes egy későbbi időpontban megismételni.

Résztvevők

Az önkitöltős kérdőív és az online felvétel előnye, hogy nincs kérdezőbiztosi torzítás. A névtelenség és az önálló kitöltés lehetősége az őszinte válaszokat valószínűsíti. Összehangolt munkát kívánt a válaszok beérkezésének a nyomon követése, összesítése, a buzdító levelek pontos időzítésű kiküldése, a felmérésben nagy segítségünkre volt a NIIF Intézet informatikai személyzete. A kérdőív tartalmi megfogalmazása a mi feladatunk volt, mely a NIIF Intézet észrevételei alapján módosult és jóváhagyásra került. Az elektronikus kérdőívet, a NIIF Intézet rendszere küldte ki, a válaszok szintén oda érkeztek vissza összesítésre.

A vizsgálat tárgyát képező személyek halmazát statisztikai sokaságnak, vagy rövidebben sokaságnak nevezzük. A kutatásunk szempontjából a sokaság a Miskolc és agglomerációja digitális közösség programban részt vett személyek összessége. A webes kérdőív által a minta leszűkült 7.692 főre, tehát azokra, akik a pályázat benyújtásakor az e-mail címüket megadták.

A kiküldött 7.692 db kérdőív kitöltési felkérésekre 56,46 %-os volt a válaszolók aránya. A beérkezett válaszokból 3.846 db válasz teljes kitöltés, míg 497 db hiányos kitöltés (a hiányos kitöltést, adattisztítás szempontjából választ adó, de értékelhetetlen adatnak tekintettük).

A digitális közösség projekt egyik kiemelt célcsoportját az iskolai hallgatók képezték, ők a válaszadók 17,89 %-át teszik ki. A jelenleg közoktatásban lévő hallgatók, egy része digitális írástudás nélkül, felhasználói szintű informatikai ismeretek nélkül, nem tud az iskola elvégzését követően elhelyezkedni, mivel az előrejelzések szerint a munkahelyek nagy részében ezen ismeretek nélkül lehetetlen dolgozni. Legnagyobb arányban, 54,68 %-al az alkalmazottak vettek részt a kérdőíves felmérésben. Az alkalmazotti kategóriához szorosan kapcsolódik, de mégis egy külön kategória a középvezetők 8,42 %-os aránya a mintában. Ez a két kategória, akik már dolgoznak és a kiosztott informatikai eszköz segítségükre lehet a munkaidőn túli tevékenységekben. A minta számosságában a középfokú végzettségük képviselik legnagyobb részt. A kérdőívre a válaszadók 37,73 %-a volt férfi, és 62,27 %-a nő. Számosságát tekintve 1.451 fő férfi és volt 2.395 fő nő volt a válaszadók között. Munkahelyükön betöltött pozíció szempontjából a megoszlások: iskolai tanuló 688 fő (17,89 %), alkalmazott 2.103 fő (54,68 %), középvezető 324 fő (8,42 %), felsővezető 65 fő (1,69 %), önfoglalkoztató 187 fő (4,86 %), nem dolgozik 479 fő (12,45 %).

Eredmények

Véleményünk szerint, az emberek többségében, azt az érzetet kelti az új informatikai eszközök egyszerű használata, hogy a digitális írástudás, infokommunikációs kompetenciák terén megfelelő a jártassága. A kompetenciarendszer hiánya vagy megléte, kihat az egyén szocializációjára, versenyképességére, és életminőségére. Elméleti és gyakorlati irányból közelít a szakirodalom az információs műveltség fogalmához. Az elméleti megközelítés a kompetenciarendszerbe való beillesztés, a gyakorlati megközelítés a kompetencia különböző szinten történő oktatását, gyakorlottsá tétele emeli ki. Viszont a cél egy olyan kompetenciaszint, hogy hosszú távon digitálisan műveltnek lenni, amely magába foglalja az idegen nyelvismeretet, és a folyamatosan szinten tartott szakértelmet is.

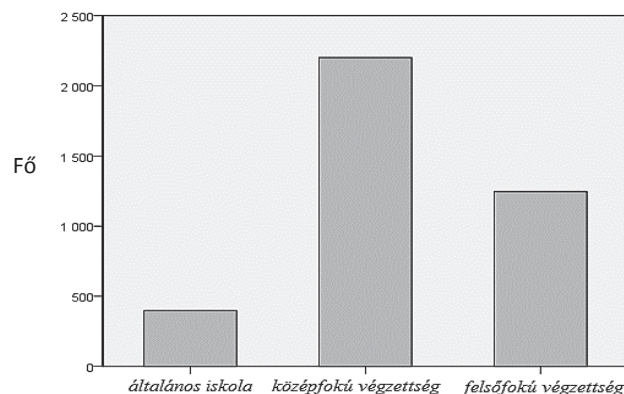
A Miskolc és agglomerációja digitális közösség pilot projektben részt vett kedvezményezettek értékelése alapján is látható az a tendencia, hogy az elmúlt három éve alatt a digitális írástudás jelentősen felértékelődött. Átlépve az infrastrukturális gátat, a technika elfogadása és az információ igénye kiváltja a kedvezményezettekben az önösztönzést a használat iránt. Bizonyos informatikai szolgáltatások a társadalmi életünk részévé váltak.

3.846 válaszadóból 19 fő nyilatkozott úgy, hogy a családja nem rendelkezik internet hozzáféréssel. 266 fő nyilatkozott úgy, hogy napi rendszerességgel nem használ PC-t vagy laptopot, és 1.118 fő nyilatkozott úgy, hogy nem használ napi rendszerességgel okostelefont vagy tabletet. Az internet eléréssel nem rendelkezők a válaszadók, 0,5 %-át teszik ki a vizsgált sokaságnak. A napi rendszerességgel nem használ PC-t vagy laptopot aránya a válaszadókön belül 6,92 %. 29,07 %-os a napi rendszerességgel nem használ okostelefont vagy tabletet arány.

Az első hipotézis, összefügg-e az iskolai végzettség a felhasználói szokásokkal, részben igaz.

A minta számosságában a középfokú végzettségűek képviselik a legnagyobb részt (1. ábra).

1. ábra: Legmagasabb iskolai végzettség szerinti elemzés

Forrás: Saját szerkesztés, saját számítás

Azoknál a kérdéseknél (pl. *szokott chatszobákba / fórumokra / hírcsoportokra üzenetet írni?*, *szokott internet telefont használni?*, *szokott weboldalt készíteni, weboldal tartalmat előállítani?*), ahol a felsőfokú végzettség nem lett kiemelkedő a kérdéscsoportban, az Y és a Z generációk, új technika iránti fogékonyságának torzító ereje figyelhető meg, és további vizsgálatok lehetősége vetődik fel.

A második hipotézis, azaz a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők magasabb arányban használnak korszerű oktatási eszközöket, elvethető, mert számosságát tekintve mindig a második helyen szerepel, megelőzi minden esetben a felsőfokú végzettséget a középfokú végzettség vagy az általános iskola. Itt ismét az Y és Z generációk torzító hatásaira kell gondolnunk. Ez a két új nemzedék kiemelkedő arányban használja a technikát (PC, laptop, tablet, okostelefon 90 % feletti érték, figyelembe véve a munkahelyen betöltött pozíciót, és az iskolai tanulókat is, az ún. generációs bontás alapján).

Felhasználói szokásoknál szereplő, *szokott-e kereső program segítségével információt keresni* kérdésre, a válaszadók 2,24 % válaszolt nemmel. A *hogyan fejleszti digitális kompetenciáját* kérdésre adott válasznál látható az a tendencia, hogy a tudásszerzés forrása az e-learning anyagok használata felé tolódik el, de a Z generáció 70 % alatti szintje azt mutatja, hogy a tanulmánya és munkája során szeretné tudását fejleszteni, mert ennél a kérdésnél közel 95 %-os érték szerepel. *Megosztja-e digitális tudását* kérdésre adott válaszból is látszik, hogy az Y és Z generáció 80 % használja a tudásmegosztásnak ezt a fajtáját, így újabb társadalmi kapcsolatalkotási formát létrehozva. A tudást családon belül és baráti társaságban, munkahelyeken megosztják, így növelik a társadalom digitális kompetenciáját. Az Y és Z generáció, a szokott chatszobákba / fórumokra / hírcsoportokra üzenetet írni, valamint a szokott

internet telefont használni kérdéseknél jelentősen meghaladja az X generáció vagy az X generáció előttiéket használati szokásait.

Felhasználói szokásokra vonatkozó kérdéseknél látható, hogy a legkevesebb nem válasz e-mail küldés csatolt fájlal (10,50 %) és információ keresésnél szerepel (2,24 %). A komolyabb tudást, kompetenciákat igénylő felhasználásoknál folyamatosan nő a nemmel válaszolók aránya. Attól függetlenül, hogy a többségben a felhasználók az alsóbb szinteken, e-mail küldés csatolt fájlal és információ keresésnél megállnak, ez már számukra jelentős, pozitív minőségi, érzékelhető és megfogalmazható javulást eredményez, ami a mennyire segítette / segíti kérdéscsoportban tisztán látható.

Az új technológiai eszköz és infrastrukturális környezet kialakítása, pozitív minőségi, érzékelhető javulást eredményez, amit tükrözi a mennyire segítette / segíti kérdéscsoportban kapott válaszokat. Azt is figyelembe kell venni, hogy a technikai fejlődés is rákényszeríti a kedvezményezetteket az e-bank, e-bank, e-ellenőrző, e-közigazgatás használatára, ez is előmozdítja a technológia elfogadását.

Harmadik hipotézisünket (a pályázat kedvezményezettjei közül, a magasabb beosztásban dolgozó kedvezményezettek digitális írástudása magasabb és jobban nőtt, mint az alacsonyabb beosztásban dolgozóké) szintén el kell vetni, mivel az adatok elemzése megmutatta, hogy az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők digitális írástudása nőtt jobban a program hatására. A hipotézisünk nem igazolódtott be, sem a keresztábrák, sem a varianciaelemzés, sem a korreláció kapcsán. Megvalósult tehát a program célja, hogy a társadalmi felzárkóztatásban résztvevők munkafeltételei javuljanak, az általános-, és középiskolások informatikai tudása, digitális kompetenciája növelésével, illetve hogy javuljanak a pályakezdő fiatalok foglalkoztatási esélyei és a nagycsaládban élők, illetve aktív idősök életminősége, jelentősen fejlődjenek a középfokú informatikai képzésben résztvevők szakmai ismeretei, javítva továbbtanulási, munkavállalási esélyeiket, és nem utolsósorban, de nőjön az informatikai továbbképzésben résztvevő munkanélküliek foglalkoztatási esélye. Összességében, a kedvezményezettek javulást érzékeltek a program hatásaként a kérdéscsoportokra adott válaszok alapján. Sarkalatos kérdés a munkahelyváltás, megtartás, ahol csekély javulást éreztek. Ezen a területen érdemes volna további vizsgálatokat végezni, generációs bontásban, és a tudásszerzés módjának kombinációjában, hogy milyen segítő anyagok (pl.: oktatás, e-learning, média oktatóanyagok) támogatnák a leghatékonyabban a nagyobb mértékű javulást hosszútávon.

Összefoglalás

Kutatásunk konklúziójaként megfogalmazható, hogy a technológiai akadályok kiküszöbölése és a digitális kompetenciák kismértékű növelése érezhető, pozitív változást eredményez mind az egyének szintjén, és a társadalom szintjén is. Miskolc és agglomerációja digitális közösség projektben a munkahelymegtartás kérdésében az e-learning anyagok specifikus fejlesztésének, és a kedvezményezettek között széleskörű elérhetőségének biztosításában látunk alternatívát. Az e-képzési program, kiegészíthetné a „Miskolc és agglomerációja digitális közösség program” sikerét, az országban megvalósuló további projektek, hatékony kiegészítője lehetne, csökkentve a munkanélküliséget, növelve a jól képzett munkaerő arányt. A digitális írástudás tekintetében az önképzést, új ismeretek szerzését és a digitális készségek fejlesztését kell hangsúlyozni. Meg kell tanítani a kedvezményezetteket, hogy a digitális kompetenciák magasabb szintjére fejlődjenek. Dél-Korea példájára alapozva, a digitális oktatási anyagok segítségét a képzések célorientált, akár térségi, sőt vállalat specifikus kialakítását is érdemes megvizsgálni.

A kutatás folytatásának lehetséges irányai: az írni és olvasni még nem tudó gyerekek digitális kompetenciájának mérése, valamint a Miskolci program további városokban történő adaptálásának kutatása (Nyíregyháza, Kisvárd) a már összeállított kérdésekkel, és ezeket a kutatásokat hosszabb távon, többször is megismételni.

Irodalomjegyzék

- ABONYI-TÓTH, A., & TURCSÁNYI-SZABÓ, M. (2015): A digitális írástudás fejlesztésének lehetőségei. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. Magyarország Digitális Oktatási Stratégiája. (2016).
- NYIKES, Z., & KERTI, A. (2016): A digitális kompetencia napjainkban. Proceedings of 8th International Engineering Symposium at Bánki pp56.
- Pályázati felhívás (2013).

Summaries

Czipczer Tamara – Lipták Katalin – Varga Beatrix

The equal opportunity of graduate entrant women in the labor market – especially those who graduated from the Faculty of Economics, University of Miskolc in 2000 and 2011

As a young woman who is at the beginning of her carrier, I also face possible difficulties in every area of life. I targeted to reach a good carrier by getting a diploma when I applied to the university, like every other young people. Everyone desires a dream job. Because our parents taught us to have a job in which we find joy. The question is whether this dream is as reachable for the newly graduate women as it is for older women and men.

From my assumption it is noticeable that people still care about the topic of equal opportunities. Because we feel that some talents or deficiencies make people be in an disadvantageous situation. I think about those with disabilities, young people who don't have enough experience or the ability of women that they are the only one who can give birth to the new generation. Although in the fundamental law of Hungary there is a criteria that everyone is equal, a hidden discrimination still exists.

In my research I would like to find an answer to my question mentioned above in literature or through statistical analysis. Secondly my purpose is to open the eyes of my female fellow students about the laws and treatment they deserve, knowing that they do not really know them.

I hope that despite the fact that my hypothesis is logically structured, I will not find the level of discrimination as unacceptable as many believe.

Hajdú Noémi – Kopányi Réka

Development of CSR from the stakeholders' view

Nowadays in the so typical competitive market environment, social responsibility plays an important role in life of companies. This activity can be an element of economic success, because conscious buyers seek for real value, and want to get a reliable product and service at a reasonable price. In addition, the significance of the cooperation between companies, suppliers, employees, society also appear.

In our research we examined, if the stakeholder groups and topics of CSR in practice fit to the theoretical part or not. In current issue the company sample is Vodafone Hungary Ltd., which has been applied a strategic based CSR since 2003.

Krokos Anita-Lábas Ildikó

Following success social companies – analysis of the background, operation and results of the Miprodukt Kft. company

The term social entrepreneurship may sound strange to many people; in our study we aim to broaden people's understanding in this area through our detailed analysis. In our study we include a preliminary analysis of the situation starting with a micro-environmental analysis. This is focused on the factors that determine the company's presence in the market place. we conducted an in-depth analysis; assessed business performance horizontally and vertically by creating liquidity, profitability and efficiency KPIs / indicators.

Social entrepreneurs play an increasingly important role in the economy of the European Union. They have been present for decades and operating to support the goals of communities, providing employment for 4.5% of the active population (more than 11 million people). Their contribution to the EU's GDP is not insignificant; they generate c.10% of it.

Fundamental objective of our study is to highlight the obstacles to the success of these businesses and the challenges they are facing. We present that through the example of Miproduct Kft, a fairly successful social entrepreneurship in Hungary. We supported our conclusions with primary and secondary research. The secondary research was based on an in depth interview with Orosz Gabor, Managing Director of Miproduct. He shared supporting documents about the company's activities, and also, detailed financial statements.

Overall, we can state that most of the social entrepreneurs are vulnerable as they are very dependant on their funding sources.

Burka Nikoletta Zsuzsanna – **G.Fekete Éva**

Role of the local production of the cold-pressed pumpkin seed oil in the local development processes

Nowadays goods locally manufactured are more and more popular in the whole country as the opposite-trend of globalization is increasing. We try to be and purchase more conscious looking for goods made in our country or region. Buying these products not only showing higher consciousness of the consumer but may increase the growth of the local economy. If we go deeper we see that local products give an extra chance to the towns and territories to be integrated and increase their production. It also means an extra advantage as to create a sellable local product raw material should be produced, the good itself have to be manufactured and sold which increases local employment.

In our thesis the investigated local product is the cold pressed pumpkin seed oil and our goal is to explore production related employment possibilities. We also would like to find the answer if there is a difference in the impact into the local economy especially to the employment, cooperation among local businesses, consumer behavior and local identity based on different business forms such as family run entrepreneurship and social co-operative linked to public employment.

Varga Krisztina

Social innovations in the operation of councils

Social innovation is an innovative and new way of improving community well-being. Social innovation can be defined and measured at micro-, mezo- and macro level similar to technical and economic innovation and plays a key role in the competitiveness. Because of imbalances arising from different levels of economic development, catching-up demand of peripheral settlements have appeared. In addition to the so-called technical innovations, the solution of social problems can be achieved by social tools, methods and new organizations. In catching-up process the local, community level construed innovative ideas and the activities of social innovation play a significant role. The expansion of the innovative areas results in different innovation processes and they can be considered as complementary processes. The social and technical innovation are closely interacting. If there is a change in the economic sphere, social change can occur. This study examines the role of local communities in social innovation at regional level and summarizes the clarifying questions of implementation. Social innovation as a new tool is able to answer daily challenges. The innovative solutions of municipalities, which means new collaborations, result sustainable, flexible and open leadership at regional level. This

study will examine the role of governments (or their institutions) in the implementation and generating of social innovation, the tasks of regional innovators and social solutions and models of the European Union. Measuring social innovation is complex task, new integrated model is required. In the new governance model, it is desirable to examine frameworks conditions, government's activity and outcomes a complex way.

Bartók Boglárka – Orosz Gabriella Andrea

Difficulties in the education of the Hungarian language – The possibilities of the comprehension development in the mirror of the „Együtthaladó” literary and grammar curriculums

According to the results of PISA2015 and National Assessment of Basic Competencies (National ABC), students from the Northern Hungarian region, more precisely Borsod-Abaúj-Zemplén County, need some supplementary learning material in reading comprehension. In our research, we compared the “classic” study material, which is stated in the national core curriculum, and a supplementary study material, namely Együtthaladó programme. We examined Hungarian as a native language and Hungarian literature materials for 3rd and 8th grade students because 3rd grader students begin to learn special subjects and 8th grade is the last grade from primary school, in which students must decide about their future plans. After comparing the materials, we examined CI programme and created a lesson plan for students to help their reading comprehension competencies. In the future, we would like to create more lesson plans and test them on students from different schools in order to develop them.

Dienes Viktor

Intellectuals image and self-image: Social responsibility today in Hungary

This article shows the intellectual self-image of the leading higher education institution in the region of Northern Hungary and gives an insight into what young people, who are learning here think about the social responsibility. The main question of the research is how to determine the relationship between intellectuals and society in Hungary, primarily in Miskolc, because the local educated intellectuals play an important role in catching up the lagging areas.

Fekete Alexandra

Search and preservation of identity in Swabian villages

The most of people primarily thinking to the Transdanubian counties, for example Tolna and Baranya counties, regarding the German settlements in Hungary. But we know from past records, that they settled also in the regions of Northern Hungary (for example in Borsod county) in great numbers. My project is aimed at three villages of Borsod-Abaúj-Zemplén county: Rátka, Hercegkút and Károlyfalva. In connection of these villages, I think, the issue of identity is the most important, that how it is going to be appear in the XX. and XXI. century and what are those regional efforts that allow the Swabian identity preservation.

Swiderski Anna

Livelihood strategies in a deprived village: Viss

The main objective of this research is to detect and introduce a disadvantaged and multiethnic village in the micro-region Bodrogeköz. On the basis of the answers given by respondents the paper represents the local migration processes, the different income generating activities, the characteristic consumer behaviours, the personal budget techniques and the social networks of the inhabitants. Due to the special geographical features of the area it is important to examine the question of nature exploitation factors; the farming and agricultural habits. Therefore in the course of the fieldwork 22 semi-structured interviews were recorded in 22 households and 10 structured interviews with prominent people in the village. Research shows that locals have got short-term livelihood strategies. It observes the local community and the possibilities of the innovation, too.

Szklenska Patrik Gergő

Mobile applications in the Hungarian grammar lectures and claim for the language development in the public education, with special regard to the language disadvantaged social groups

My work's main focus for the Scientific Student Conference is to explore the features and benefits of applications and websites to further help grammatical subjects for students in the 8th grade. In that, to narrow the subject down and my investigation down I chose my audience around people with grammatical difficulties and people with social disability. The aim of my investigation is to improve the Hungarian language's competency and reduce the rate of grammatical disabilities. I chose this range of age because they can be measured easily and accurately on a grammatical point of view, and other competency test results, PISA results were available for further investigation. My hypothesis is that these students are quite a regular smart phone users, and it's highly likely that they will find an application or website to improve their grammar. Based on the result of my investigation, and the results of the survey will complete an outline for an application (or applications) that will serve the above mentioned objective. I split my practical survey into two groups. The first step was basically a quantitative survey, and a measurement of attitude with a help of a Google Survey. With that prepared I wanted to find out the habits of using the internet on a smart phone in the selected range of age. I tried to create a nationwide survey, in order to reach a number as high as possible. In the survey I measure their opinion about the possibility of using smart phones alongside with already existing studying equipment such as books in order to improve their work efficiency during grammatical lectures. The second part of my practical survey was focused on in-depth interviews in the northern part of Hungary to measure the student and teacher needs, to give my case a fact based evidence to create a strong foundation for further investigations. The selection of the region was purely based on my previous survey to find the region in Hungary with the highest rate of people with grammatical difficulties and people with social disability. With that said the narrowed audience for my thesis will be students from this region, who will be my target for the in-depth interviews in order to complete my nationwide quantitative investigation. Part of my investigation were a comparison, that looks for currently available mobile application from a grammatical point of view with the sight of improving competency, and fulfil various demands, that were raised in my surveys. Based from this information I'm confident to create a conclusion that shows if the currently marketed applications are usable to improve one's individual knowledge of Hungarian language, or the potential, and already existing demand of further development in this area.

Czövek Erzsébet Gabriella

Immigration tendencies in the mirror of migrants living in Miskolc

Migration and the people deciding to change their homes is an especially complex social phenomenon. These days there are so many people who leave their families and homes to come to a new place and try to live a better life there. In my paper I will present the migration of Hungary through the lens of the migrants living in Miskolc.

In my research I prepared ten half-structured interviews with immigrants leaving their home country and foreign country citizens living in Miskolc. I outline the reason of immigration through four dimensions, the migrant's living conditions, their experiences among society and the Hungarian culture.

Based on the interviews we can say that in the background of the immigration we can find educational intentions and also working and private reasons. The immigrants living in Miskolc, opposite to major society, had mostly had positive experiences here. In case the immigrants don't have lingual disadvantages, it is easier to fit into the majority of society.

Galajda Gáborné

Financial attitudes of youth from Abaúj in the practice of pocket money

With the development, of young's cognitive ability, they are becoming aware of in the society and economic life. The development of right financial socialization and culture would be important for them, because in the next decades they are create the active search engine for society. Not every secondary school teach financial fundamentals, there is no realistic practical preparation for using money. The pocket money will be a good tools that they manage their funds in the practice and collect experience. Getting pocket money depends on the family habits, the individual judgements and the different cultural sample. In the Abaúj region, families with varying degrees of quality of life and life strategies live differently in different ways that are related to money. The children learn financial fundamentals in the family, in the first place, they are lucky who are involved in some degree in the family's financial processes. Generally speaking about money creation, positioning and saving. Young people's emerging and/or acquired financial management knowledge is depend on their parents's financial managing, their family habits and values, their financial socialization.

I measured the attitudes which determine everyday cash management from getting money to spending limits, It can show the financial attitude, habits, mangement of the young age group or these lack in a disadvantaged area.

Nagy Erika

Opportunities for young people to get a degree in Borsod-Abaúj-Zemplén country

The ratio of people who have a degree has increased in the country and in the country (Borsod-Abaúj-Zemplén) too due to the expansion of education since the 1990's. According to the most recent census in 2011 19% of the population over the age of 25 have a degree. The most prominent ratio of people who have a degree is in the capital city and the towns, while in the

countryside there are less people who have higher education. This trend is well illustrated by the fact that, while in Miskolc 24% - which exceeds the county average by more than 9% - in other towns of the county it is only 10%, but in the countryside it is just over 8%. Although education is equally available for everyone, the access depends on several factors. The ratio of graduates within a region is influenced by both external and internal factors. Internal factors are the education level of the parents, the nature of the settlement and the home environment of learning. External factors are labor market opportunities and income conditions. According to my study the intellectuals would stay in the region if labor market opportunities and income conditions would improve in the future.

Prion Sándor

Examination the main reasons for the migrant from Borsod-Abaúj-Zemplén county

In my essay, I was researching the region of Borsod-Abaúj-Zemplén. My study focused on the fact, that a lot of people are leaving this region, and its population is getting lower and lower. The reason behind it, is that there are not enough well-paying jobs in this region, and a lot of them are leaving the county for better welfare and more money. I was also focusing on the low birth rate amounts, the reason behind that is that in the 21st century building up a career and then having a child is the standard model for the woman's. Therefore, when the time comes that they are giving birth to their child, it's in the middle of their 30's, which means they won't make 3 or more children's like it was the standard model earlier. Focusing on the GDP of the region, it's on the last place in the country, which means that if we focus solely on the statistics it is the poorest region of the country. If we manage to improve the industry, then we won't need that many people, so in my opinion the lowering number of the population is not a problem at all.

Bacsik Szilárd József – Maradics Zoltán – Gál Enikő Lili – Sasvári Péter László

The empirical study of the digital community development program of Miskolc and its agglomeration

Information technology devices are complemented with ever-expanding functionality so as to simplify everyday activities such as communication, learning and search for information. 17,000 laptop computers were distributed among the inhabitants of Miskolc in 2013 within the framework of a program titled "The digital community of Miskolc and its agglomeration". This article describes those digital competences that are related to the participants in the program with the help of a questionnaire-based survey.

Szerzőink

<i>Bacsik Szilárd József</i>	vállalkozásfejlesztés mesterszakos hallgató, Miskolci Egyetem, Gazdaságtudományi Kar
<i>Bartók Boglárka</i>	fordító és tolmács mesterszakos hallgató, Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar
<i>Burka Nikoletta Zsuzsanna</i>	regionális és környezeti gazdaságtan mesterszakos hallgató, Miskolci Egyetem, Gazdaságtudományi Kar
<i>Czipczer Tamara</i>	emberi erőforrások szakos hallgató, Miskolci Egyetem, Gazdaságtudományi Kar
<i>Czövek Erszébet Gabriella</i>	Családsegítő, Ongai Szociális Szolgáltató Központ Család- és Gyermekjóléti Szolgálat
<i>Dienes Viktor</i>	szabad bölcsészet szakos hallgató, Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar
<i>Fekete Alexandra</i>	földrajztanár – német nyelv és kultúra szakos hallgató Bölcsészettudományi Kar, Miskolci Egyetem
<i>G.Fekete Éva</i>	CSc. egyetemi tanár, Miskolci Egyetem, Gazdaságtudományi Kar
<i>Gál Enikő Lili</i>	mérnök-informatikus mesterszakos hallgató, Miskolci Egyetem, Gépészmérnöki és Informatikai Kar
<i>Galajda Gáborné</i>	kulturális antropológus mesterszakos hallgató, Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar
<i>Hajdú Noémi</i>	Ph.D. egyetemi adjunktus, Miskolci Egyetem, Gazdaságtudományi Kar
<i>Kopányi Réka</i>	okleveles közgazdász kereskedelem és marketing szakon
<i>Krokos Anita</i>	pénzügy-számvitel szakos hallgató, Miskolci Egyetem, Gazdaságtudományi Kar
<i>Lábas Ildikó</i>	pénzügy-számvitel szakos hallgató, Miskolci Egyetem, Gazdaságtudományi Kar
<i>Lipták Katalin</i>	Ph.D. egyetemi adjunktus, Miskolci Egyetem, Gazdaságtudományi Kar
<i>Maradics Zoltán</i>	mérnök-informatikus mesterszakos hallgató, Miskolci Egyetem, Gépészmérnöki és Informatikai Kar
<i>Nagy Erika</i>	szociológia mesterszakos hallgató, Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar
<i>Orosz Gabriella Andrea</i>	angol nyelv és kultúra – német nyelv és kultúra tanára szakos hallgató, Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar
<i>Prion Sándor</i>	politológia szakos hallgató, Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar
<i>Sasvári Péter László</i>	Ph.D. egyetemi docens, Miskolci Egyetem, Gépészmérnöki és Informatikai Kar
<i>Swiderski Anna</i>	kulturális antropológus mester szakos hallgató, Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar
<i>Szkelnka Patrik Gergő</i>	magyar-történelem tanárszakos hallgató, Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar
<i>Varga Beatrix</i>	Ph.D. egyetemi docens, Miskolci Egyetem, Gazdaságtudományi Kar
<i>Varga Krisztina</i>	Ph.D. hallgató, Miskolci Egyetem, Gazdaságtudományi Kar